

RIKSDAGENS PROTOKOLL

1954

FÖRSTA KAMMAREN

Nr 5

6—10 februari.

Debatter m. m.

Tisdagen den 9 februari.

Sid.

Interpellation av herr Tjällgren ang. inrättande av husdjursinstruktörsbefattningar	6
---	---

Onsdagen den 10 februari.

Anslag till ombyggnad m. m. av Spenshults reumatikersjukhus ..	8
Interpellation av herr Lundqvist ang. skolorganisationen i Stor-Stockholm	13

Samtliga avgjorda ärenden.

Onsdagen den 10 februari.

Konstitutionsutskottets utlåtande nr 1, ang. fortsatt giltighet av lagen om särskild skolstyrelse i vissa fall	8
Statsutskottets utlåtande nr 1, ang. utgifterna under första huvudtiteln (hov- och slottsstaterna)	8
— nr 14, ang. utgifter å tilläggsstat II: justitiedepartementet	8
— nr 19, ang. utgifter å tilläggsstat II: ecklesiastikdepartementet ..	8
— nr 21, ang. utgifter å tilläggsstat II: inrikesdepartementet	8
— nr 22, ang. anslag till oförutsedda utgifter	11
— nr 23, ang. stat för statens allmänna fastighetsfond	11
Bevillningsutskottets betänkande nr 1, ang. ändringar i tulltaxeförordningen m. m.	12
— nr 2, om ändrad lydelse av 3 § förordningen ang. postverkets ansvarighet för försändelser och medel, som mottagits till postbefordran, m. m.	12
— nr 3, rörande förslag till förordning ang. de tider, då allmän fastighetstaxering skall äga rum, m. m.	12

	Sid.
Bevillningsutskottets betänkande nr 4, ang. ändrad lydelse av 11 § förordningen om investeringsfonder	12
— nr 5, om ändring i förordningen ang. skatt för hundar	12
— nr 6, ang. rätt till avdrag för belopp, som tillförts vissa för prisreglering bildade stiftelser, m. m.	12
— nr 7, ang. ändring i kommunalskattelagen m. m.	12
— nr 8, ang. ändrad lydelse av punkt 3 av anvisningarna till 21 § kommunalskattelagen	12
— nr 9, ang. provisoriska bestämmelser om särskild investeringsfond för ersättande av avyttrat fartyg	12
— nr 10, ang. fortsatt tullfrihet för Föreningen Rädde barnen för kläder m. m.	12
Bankoutskottets utlåtande nr 3, ang. ändrad lydelse av 239 § lagen om bankrörelse	12
Första lagutskottets utlåtande nr 1, ang. justitieombudsmannens ämbetsförvaltning	12
— nr 2, ang. militieombudsmannens ämbetsförvaltning	12
— nr 3, ang. fortsatt giltighet av lagen med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål	12
— nr 4, ang. fortsatt giltighet av lagen om återställande av viss från ockuperat land härrörande egendom, m. m.	12
— nr 5, ang. tillägg till militära rättegångslagen	12
Tredje lagutskottets utlåtande nr 1, ang. ändring i lagen om fastighetsbildning i stad m. m.	12

Lördagen den 6 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 14.00.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott herr *Damströms* väckta motion, nr 394, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till utlänningslag.

Herr SVÄRD (h) erhöll på begäran ordet och anförde:

Herr talman! Med hänsyn till den synnerliga omfattningen av det ärende, som avses i Kungl. Maj:ts proposition nr 51, ang. anslag till ytterligare aktie-teckning i Norrbottens järnverk aktiebolag m. m., hemställer jag, att kammaren måtte medgiva att tiden för avgivande av motioner i anledning av nämnda kungl. proposition utsträcker till det sammanträde, som infaller näst efter femton dagar från den dag då propositionen kom kammaren till handa.

Denna hemställan bifölls.

Anmäldes att till kammaren överlämnats

dels Kungl. Maj:ts skrivelse nr 58, angående val av ombud jämte suppleanter i Europarådets rådgivande församling;

dels ock Kungl. Maj:ts propositioner: nr 62, angående prisutjämningsavgift m. m.;

nr 63, med förslag till lag om fortsatt giltighet av valutalagen den 22 juni 1939 (nr 350);

nr 64, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 66, med förslag till lag angående ändring i lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering, m. m.;

nr 67, med förslag till lag om rätt för kommun att uppdraga beslutanderätten i vissa frågor till sammanslutning av

kommuner (kommunal delegationslag), m. m.; samt

nr 68, angående vissa anslag för budgetåret 1954/55 till folk- och småskoleseminarierna.

Den kungl. skrivelsen och de kungl. propositionerna blevo nu var för sig föredragna och lagda på bordet.

Anmäldes och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtande nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 6 juni 1952 (nr 434) om särskild skolstyrelse i vissa fall;

statsutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1954/55 under första huvudtiteln, avseende anslagen till kungl. hov- och slottsstaterna;

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1953/54, i vad propositionen avser justitiedepartementets verksamhetsområde;

nr 19, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1953/54, i vad propositionen avser ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde;

nr 21, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1953/54, i vad propositionen avser inrikesdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner;

nr 22, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag för budgetåret 1954/55 till oförutsedda utgifter; samt

nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1954/55;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till vissa ändringar i tulltaxeförordningen, m. m.;

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 3 § förordningen den 18 maj 1934 (nr 168) angående postverkets ansvarighet för försändelser och medel, som mottagits till postbefordran, m. m.;

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående de tider, då allmän fastighetstaxering skall äga rum, m. m.;

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse av 11 § förordningen den 2 maj 1947 (nr 174) om investeringsfonder;

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i förordningen den 17 maj 1923 (nr 116) angående skatt för hundar;

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för belopp, som tillförts vissa för prisreglering bildade stiftelser, m. m.;

nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 8, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av punkt 3 av anvisningarna till 21 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);

nr 9, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning med provisoriska bestämmelser om särskild investeringsfond för ersättande av avyttrat fartyg; samt

nr 10, i anledning av Kungl. Maj:ts

proposition angående fortsatt tullfrihet i vissa fall för Föreningen Rädda barnen för kläder, beklädnadsmateriel och livs-förnödenheter;

bankoutskottets utlåtande nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 239 § lagen den 22 juni 1911 (nr 74) om bankrörelse;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av verkställd granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning;

nr 2, i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning;

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 21 mars 1952 (nr 98) med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål;

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 29 juni 1945 (nr 520) om återställande av viss från ockuperat land härrörande egendom, m. m.; samt

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om tilllägg till militära rättegångslagen den 30 juni 1948 (nr 472); ävensom

trejde lagutskottets utlåtande nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 12 maj 1917 (nr 269) om fastighetsbildning i stad m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 14.08.

In fidem

G. H. Berggren.

Tisdagen den 9 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 16.00.

Justerades protokollen för den 2, 3 och 6 innevarande månad.

Upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Med åberopande av närslutna läkarintyg får jag vördsamt anhålla om fortsatt tjänstledighet från riksdagsgörömlen till den 15 mars 1954.

Glava Glasbruk den 6 februari 1954.

Vördsamt
Alb. Ramberg.

Riksdagsman *Albert Ramberg* är på grund av sjukdom oförmögen att delta i riksdagsarbetet tills vidare och åtminstone till och med den 15/3 1954.

Karlstad den 1/2 1954.

Nils Söderström.
Lasarettsläkare.

Den begärda ledigheten beviljades.

Föredrogs Kungl. Maj:ts skrivelse nr 58, angående val av ombud jämte suppleanter i Europarådets rådgivande församling.

Herr talmannen yttrade, att han efter samråd med andra kammarens talman finge föreslå, det första kammaren ville besluta att vid sammanträde onsdagen den 17 innevarande månad företaga val av tre ombud i Europarådets rådgivande församling jämte tre suppleanter för dem.

Detta förslag antogs.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 62, angående prisutjämningsavgift m. m.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 63, med förslag till lag om fortsatt giltighet av valutatalagen den 22 juni 1939 (nr 350).

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 64, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 66, med förslag till lag angående ändring i lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering, m. m.

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 67, med förslag till lag om rätt för kommun att uppdraga beslutanderätten i vissa frågor till sammanslutning av kommuner (kommunal delegationslag), m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 68, angående vissa anslag för budgetåret 1954/55 till folk- och småskoleseminarierna.

Föredrogs och bordlades ånyo konstitutionsutskottets utlåtande nr 1, statsutskottets utlåtanden nr 1, 14, 19 och 21—23, bevillningsutskottets betänkanden nr 1—10, bankoutskottets utlåtande nr 3, första lagutskottets utlåtanden nr 1—5 samt tredje lagutskottets utlåtande nr 1.

Interpellation ang. inrättande av husdjursinstruktörsbefattningar.

Anmäldes att till kammaren överlämnats Kungl. Maj:ts proposition nr 69, med förslag till lag om ändrad lydelse av 211 § utsökningslagen m. m.

Den kungl. propositionen blev nu föredragen och lagd på bordet.

Anmäldes och bordlades en av herr *Thun, Edvin*, under sammanträdet till herr talmannen avlämnad motion nr 395, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag ur kyrkofonden m. m.

Interpellation ang. inrättande av husdjursinstruktörsbefattningar.

Herr **TJALLGREN** (bf) erhöll på begäran ordet och anförde:

Herr talman! Det svenska jordbrukets produktivitet har under senare tid ökat på ett sätt, som förtjänar uppmärksamhet. Den pågående forskningen vinner ständigt nya resultat, som snarast möjligt måste komma produktionen till godo, för att produktiviteten skall kunna stegas ytterligare. Det kan understrykas, att ett framgångsrikt avelsarbete undan för undan förbättrat vår nötkreaturstams produktionsanlag. Det måste emellertid samtidigt fastslås, att dessa förbättringar skulle kunna utnyttjas i betydligt större utsträckning än vad nu är fallet, om t. ex. en lämpligare utfodring och en bättre stallhygien kunde uppnås. En ökad rådgivnings- och upplysningsverksamhet på detta område skulle därför vara av stort värde och kunna bli av stor ekonomisk betydelse. Detta gäller naturligtvis särskilt för det mindre jordbruket, för vilket mjölkproduktionen är av mycket stor betydelse. Det kan också framhållas, att det mindre jordbruket hittills haft särskilt stora svårigheter att tillgodogöra sig de erfarenheter och rön, som genom avelsarbetet vunnits.

Det måste givetvis bli hushållningssällskapens uppgift att i första hand sörja för en ökad rådgivnings- och upplysningsverksamhet på detta område. Säll-

skapens resurser och möjligheter härtill är emellertid nu starkt begränsade. Det har i olika sammanhang förordats, att särskilda husdjursinstruktörsbefattningar skulle inrättas vid hushållningssällskapen för detta ändamål. Det måste understrykas, att dessa befattningar är synnerligen behövliga och angelägna. Sällskapens husdjurskonsulenter har under senare tid fått alltmer ökade arbetsuppgifter, varför de nu är så arbetstyngda, att de inte har möjlighet att intensifiera upplysningsverksamheten så som önskvärt vore. Det bör också framhållas, att deltagandet i kontrollföreningsverksamheten är förhållandevis ringa — särskilt vad det mindre jordbruket beträffar. Därför blir den upplysning och rådgivning rörande utfodring och ladugårdshygien, som kan lämnas i samband med kontrollarbetet, av alltför begränsad omfattning. Den når ej heller ut till dem, som främst skulle behöva sådan upplysning.

Frågan om inrättande av husdjursinstruktörsbefattningar har ju diskuterats under flera år. Vid 1950 års riksdag framhöll dåvarande jordbruksministern i propositionen angående seminverksamhet bland nötkreatur m. m., att det allmänna måste biträda med ökade ekonomiska insatser till nötboskapskötselns främjande och till gagn för hela jordbruket. Härmed avsågs främst anställandet av särskilda befattningshavare med uppgift att biträda husdjurskonsulenterna i deras upplysnings- och rådgivningsverksamhet. Jordbruksutskottet har sedan vid upprepade tillfällen uttalat, att husdjursinstruktörstjänsterna bör inrättas, så snart det kan anses möjligt ur statsfinansiell synpunkt. Utskottet har också understrukit, att det, innan frågan om dessa tjänsters inrättande blir löst, icke torde vara möjligt att belasta hushållningssällskapen med ytterligare åtgärder på kontrollföreningsverksamhetens område.

Lantbruksstyrelsen hade i år liksom tidigare hemställt om anslag till inrättande av husdjursinstruktörsbefattningar. Departementschefen har emellertid av statsfinansiella hänsyn icke kunnat

Interpellation ang. inrättande av husdjursinstruktörsbefattningar.

förorda inrättandet av några sådana nya tjänster i nuvarande läge. Vi är väl alla ense om att största möjliga sparsamhet med statens medel måste iakttagas. Men å andra sidan måste det betonas, att det nu är synnerligen angeläget, att dessa husdjursinstruktörsbefattningar kan inrättas snarast möjligt. Hushållningssällskapen har fått väsentligt ökade arbetsuppgifter, vilket resulterat i att hos sällskapen anställda överkontrollassistenter i mindre utsträckning än tidigare kan fungera som medhjälpare till husdjurskonsulenterna, särskilt vad beträffar den rådgivande verksamheten på utfodringens område. Med hänsyn till särskilt det mindre jordbrukets behov av rådgivning och upplysning på ifrågavarande område måste det nu anses synnerligen angeläget, att erforderligt antal husdjursinstruktörer snarast möjligt kan anställas hos hushållningssällskapen.

Med hänvisning till vad jag här anfört får jag hemställa om första kam-

marens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få framställa följande frågor:

1. Vill herr statsrådet lämna kammaren en redogörelse för regeringens syn på frågan om en intensifierad upplysnings- och rådgivningsverksamhet till nötboskapsskötselns främjande?

2. Har herr statsrådet för avsikt att inom snar framtid framlägga förslag om inrättande av husdjursinstruktörsbefattningar hos hushållningssällskapen?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 16.10.

In fidem

G. H. Berggren.

Onsdagen den 10 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 14.00.

Herr *Andersson, Alvar*, infann sig och intog sin plats i kammaren.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 69, med förslag till lag om ändrad lydelse av 211 § utsökningslagen m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott den av herr *Thun, Edwin*, väckta motionen, nr 395, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag ur kyrkofonden m. m.

Vid förnyad föredragning av konstitutionsutskottets utlåtande nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 6 juni 1952 (nr 434) om särskild skolstyrelse i vissa fall, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande statsutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1954/55 under första huvudtiteln, avseende anslagen till kungl. hov- och slottsstaterna;

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1953/54, i vad propositionen avser justitiedepartementets verksamhetsområde; och

nr 19, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1953/54, i vad propositionen avser ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande statsutskottets utlåtande nr 21, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1953/54, i vad propositionen avser inrikesdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner.

Punkterna 1 och 2.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 3.

Anslag till ombyggnad m. m. av Spenshults reumatikersjukhus.

I denna punkt hade utskottet hemställt, att riksdagen måtte med bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet framlagda förslag samt med avslag å motionerna I: 197 och II: 392 till Ombyggnad och utrustning av Spenshults reumatikersjukhus å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 160 000 kronor.

I de likalydande motionerna I: 197 av herr *Sunne* m. fl. och II: 392 av fröken *Höjer* m. fl. hade hemställts, att riksdagen vid sidan av föreslaget reservationsanslag på 160 000 kronor som tilläggsanslag till ombyggnaden av Spenshults reumatikersjukhus även måtte anvisa ett ytterligare reservationsanslag på 139 062 kronor som tilläggsanslag för utrustningen av samma sjukhus.

Herr **SUNNE** (fp):

Herr talman! En av våra allra svåraste folksjukdomar är för närvarande reumatismen. Man beräknar, att inte mindre än 245 000 svenska medborgare har reumatisk sjukdom av sådan art, att deras arbetsförmåga blivit mer eller mindre nedsatt, och den samlade produktionsförlusten motsvarar ett bortfall av cirka 50 000 arbetsår årligen.

Anslag till ombyggnad m. m. av Spenshults reumatikersjukhus.

Tidigare har tuberkulosen varit den svåraste folksjukdomen, men den har ju numera trängts tillbaka så att dess skadeverkningar vad det gäller förlorade arbetsdagar väl inte går upp till mer än hälften av vad de reumatiska sjukdomarna tar.

Därför har ju också det tidigare Spenshults sanatorium för lungtuberkulos kunnat ombyggas och utrustas till ett reumatikersjukhus. År 1952 uppdrog också Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att i samråd med riksföreningen mot reumatismen verkställa den ombyggnad av Spenshults sanatorium, som erfordrades för att göra sanatoriet tjänligt såsom reumatikersjukhus. Dock hade Kungl. Maj:t föreskrivit, att för ombyggnadsarbeten skulle disponeras högst 732 000 kronor. Denna summa har emellertid inte räckt till utan måst överskridas. Nu föreslås, att vissa kostnader för arbeten såsom inredning av terapilokal och bostäder skall täckas av statsmedel med 160 000 kronor, men i övrigt föreslår man inte något anslag.

Nu var det ju så, att då riksföreningen mot reumatismen övertog sjukhuset, var förutsättningen för övertagandet att Kungl. Maj:t bekostade ombyggnaden och utrustningen, medan riksföreningen skulle garantera det kapital som erfordrades för att driva sjukhuset. Utrustningen har uppgått till 234 000 kronor och riksföreningen har inte fått mera än 95 000 kronor. Här föreligger en skillnad på 139 062 kronor, och det är en begäran om ett så stort anslag, som den motion upptagit som jag har varit med om att väcka i denna kammare.

Det är tydligt, att denna överenskommelse inte hålles från Kungl. Maj:ts sida om riksföreningen inte får de medel, som är oundgängligen nödvändiga för sjukhusets utrustning. Och summan är inte beräknad av riksföreningen själv utan av centrala sjukvårdsberedningen, varför man får lita på att beräkningarna är riktiga. Utskottet säger i all vänlighet, att utskottet finner syftet med ifrågavarande motioner behjärtansvärt men att det med hänsyn till den återhållsamhet, som påkallas av rådande läge, icke är

berett att tillstyrka en större medelsanvisning än som föreslagits av Kungl. Maj:t.

Från riksföreningens sida har uppgivits, att dess kostnader för sjukhuset hittills uppgått till omkring en miljon kronor, och den anser sig inte — såsom den åtagit sig — kunna driva sjukvårdsverksamheten i fortsättningen, om den inte får det anslag, som här begäres.

Jag är mycket väl medveten om att all sparsamhet bör iaktas — och det vill jag gärna hålla med om — men när det gäller att bereda sjuka människor vård för att de skall kunna återföras till sitt samhällsgagnande arbete, tror jag inte att man bör eftersätta kraven på modern sjukvård. Vad man här ger ut kommer i längden att betala sig.

Herr talman! Med dessa ord ber jag att få yrka bifall till motionen nr 197 i denna kammare.

Herr KARLSSON, GUSTAF (s):

Herr talman! När det gäller detta utlåtande är utskottet enigt. Och utskottet säger på fullt allvar, att det finner syftet med ifrågavarande motioner behjärtansvärt men att det är nödvändigt att iakttaga sparsamhet i rådande läge, varför utskottet inte anser sig kunna sträcka sig längre än vad Kungl. Maj:t föreslagit på denna punkt.

Det är hela motiveringen. Några delade meningar om behovet av vård av reumatiskt sjuka föreligger inte alls, utan alla inser ju nödvändigheten av att ha en god och effektiv vård på detta område. Jag skulle tro, herr talman, att om det om några år skulle uppstå svårigheter för den stora organisation, som nu åtagit sig att driva detta sjukhus, blir det anledning både för Kungl. Maj:t och riksdagen att ytterligare pröva frågan om statligt stöd för framtiden. Jag är övertygad om att om riksdagen följer Kungl. Maj:t och utskottet, kommer vården för de sjuka det här gäller åtminstone de närmaste åren att bli både god och effektiv.

Jag hemställer således om bifall till utskottets förslag.

Anslag till ombyggnad m. m. av Spenshults reumatikersjukhus.

Herr HUSS (fp):

Herr talman! Den omständigheten att utskottet varit enigt i sitt ställningstagande till denna fråga synes mig inte i och för sig ha någon större betydelse. Viktigare är väl vilka konsekvenser som beslutet kan antagas få, och utskottet borde kanske ha tagit dem i övervägande.

Riksföreningen mot reumatism har som bekant startats med huvudsaklig uppgift att gagna forskningen angående denna mycket allvarliga folksjukdom. När man nu berövar riksföreningen ett avsevärt kapital, som varit avsett för denna forskning, kan detta endast inverka menligt på de uppgifter som föreningen gjort till sina och påverka rekryteringen av medlemmar i ogynnsam riktning. Den erfarenhet som riksföreningen här gjort beträffande statens beredvillighet att hålla ingångna avtal torde för övrigt komma att menligt påverka resultatet av fortsatta förhandlingar rörande en utvidgad reumatikervård.

Herr talman! Jag har inget yrkande.

Herr KARLSSON, GUSTAF (s):

Herr talman! Den siste talarens inlägg skulle ju faktiskt ge vid handen, att staten här skulle förfara svikligt mot riksföreningen. Jag vill då fästa uppmärksamheten på vad som anföres på s. 2 i utskottets utlåtande, att byggnadsprogrammet skulle inskränkas så att kostnaderna icke skulle överstiga 732 000 kronor. Nu har detta program på rekommendation av riksföreningen utvidgats. Det är detta det är fråga om, och det föreligger inte något sådant svikligt förfarande som man här skulle kunna få intryck av genom herr Huss' anförande. Men vi har den uppfattningen, att om det hade funnits gott om pengar, så hade säkerligen ingen tvekat att tillstyrka det belopp som motionärerna här yrkat på.

Nu finns det inte några sådana möjligheter. Kammarens ledamöter kommer så småningom att finna, att utskottet, när det gripit sig an med de olika huvudtitlarna, har varit ytterligt spar-

samt. Sparsamheten har ibland gått så långt, att man nästan kan skratta åt det, då departementschefen prutat på hundralappar i fråga om ganska betydande ändamål. Det är med hänsyn till dessa ekonomiska förhållanden som vi bar fått rekommendera kamrarna att följa Kungl. Maj:ts förslag i denna punkt.

Jag vidhåller således, herr talman, mitt yrkande.

Herr FÖRSTE VICE TALMANNEN
STRAND (s):

Herr talman! Det är riktigt att kostnaderna för detta arbete blivit högre än man beräknat. Det har under arbetets gång visat sig nödvändigt att vidtaga vissa åtgärder för att sjukhuset bättre skall kunna användas för sitt blivande ändamål. Det är som bekant ingenting ovanligt att kostnadsberäkningar inte håller. Vi har tidigare i dag behandlat ett ärende, där kostnaderna blivit mer än 1 miljon kronor högre än de tidigare beräknade. Ett faktum är, att om riksföreningen skall ikläda sig de kostnader på 139 000 kronor, som det här gäller, betyder detta att riksföreningens resurser att driva sjukhuset i samma utsträckning minskas.

Det är fråga om ett mycket behjärtansvärt ändamål, och jag ber, herr talman, att få ansluta mig till det av herr Sunne framställda yrkandet om bifall till motionen.

Herr statsrådet SKÖLD:

Herr talman! Alla inser väl att det är viktigt att ha en god sjukvårdsverksamhet för att bekämpa reumatismen. Om den saken behöver vi egentligen inte tvista.

Men det kanske ändå är värt att i detta fall observera vissa ting. När det mellan staten och organisationer träffas vissa avtal, så bör dessa hållas på ömse sidor. De förpliktelser som staten ikläder sig skall den alltså hålla, men även motparten skall hålla sina. Om man inte gör det, finns det ingen möjlighet att ha ett sådant samarbete.

Anslag till ombyggnad m. m. av Spenshults reumatikersjukhus.

Nu har här en gång fattats ett beslut om att denna ombyggnad skulle hållas inom ramen av 732 000 kronor. Det var statens åtagande. Emellertid har det nu utförts anläggningar därutöver, som kanske i och för sig varit nyttiga, men som Kungl. Maj:t och riksdagen ju först i efterhand har fått ta ställning till. Nu föreslås att dessa kostnader skall täckas, och det har vi inte velat förhindra. Men under sådana omständigheter är det väl ändå rimligt, att Kungl. Maj:t får tillfälle att något närmare överväga, vilka konsekvenser beträffande andra kostnader som kan följa av detta. Det kan inte vara nödvändigt för denna verksamhets fullföljande, att riksdagen redan i år tar ståndpunkt till saken. Det finns möjlighet att vänta och låta Kungl. Maj:t pröva denna sak mera ingående, innan vi här tar ståndpunkt till den.

Herr HUSS (fp):

Herr talman! I anledning av vad herr Karlsson i Munkedal och finansministern här har anfört vill jag bara erinra om att enligt de förhandlingar som fördes mellan riksföreningen och byggnadsstyrelsen förutsattes, att Kungl. Maj:t skulle bekosta ombyggnaden och utrustningen, medan riksföreningen skulle garantera det kapital som erfordras för att driva sjukhuset. Nu har riksföreningen inte bara fått driva sjukhuset utan den har även fått betala merkostnaden för den inredning, för vilken man i förväg inte tillräckligt exakt kunnat uppskatta kostnaden.

Herr SUNNE (fp):

Herr talman! Med hänsyn till vad statsrådet sade om att man hade en viss ram att röra sig inom och att man borde hålla sig inom den, vill jag säga, att den som har någon erfarenhet från landstingens arbete med sjukvården och av de sjukhusbyggen som gjorts under senare år ganska väl vet — åtminstone har jag den erfarenheten från mitt eget landsting — att det inte varit möjligt i något fall att hålla de från början beräknade kostnaderna. Det har varit nöd-

vändigt att begära tilläggsanslag. När det gäller sjukhusbyggen är det så mycket under arbetets gång, som måste ändras eller göras på annat sätt än vad man från början tänkt sig. Det inträffar ju också, att priserna beträffande utrustning och dylikt visar en betydande stegring. Då kan man inte gärna stanna på halva vägen, utan man måste fullfölja arbetet. Och det hade jag ju tänkt, att den statliga myndigheten skulle ta hänsyn till när det gäller sjukhus av denna art.

Herr statsrådet SKÖLD:

Herr talman! Jag vill endast fästa uppmärksamheten på att den anslagsbegäran, som Kungl. Maj:t här framlagt, gäller täckandet av de ytterligare kostnader som varit oundgängligen erforderliga. När det gäller det som innefattas i de 139 000 kronorna, är däremot detta belopp icke lika oomtvistat. Det tål nog att titta litet närmare på.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjordes enligt de därunder förekomna yrkandena propositioner, först på bifall till vad utskottet i den nu föredragna punkten hemställt samt vidare på bifall till utskottets hemställan med den ändring, som föranleddes av bifall till de i ämnet väckta motionerna; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Punkterna 4 och 5.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Föredrogos ånyo statsutskottets utlåtanden:

nr 22, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag för budgetåret 1954/55 till oförutsedda utgifter; och

nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1954/55.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Föredrogos ånyo bevillningsutskottets betänkanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till vissa ändringar i tulltaxeförordningen, m. m.;

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 3 § förordningen den 18 maj 1934 (nr 168) angående postverkets ansvarighet för försändelser och medel, som mottagits till postbefordran, m. m.;

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående de tider, då allmän fastighetstaxering skall äga rum, m. m.;

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse av 11 § förordningen den 2 maj 1947 (nr 174) om investeringsfonder;

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i förordningen den 17 maj 1923 (nr 116) angående skatt för hundar;

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för belopp, som tillförts vissa för prisreglering bildade stiftelser, m. m.;

nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 8, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av punkt 3 av anvisningarna till 21 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);

nr 9, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning med provisoriska bestämmelser om särskild investeringsfond för ersättande av avyttrat fartyg; samt

nr 10, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt tullfrihet i vissa fall för Föreningen Rädde barnen för kläder, beklädnadsmateriel och livs-förnödenheter.

Vad utskottet i dessa betänkanden hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning av bankoutskottets utlåtande nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 239 § lagen den 22 juni 1911 (nr 74) om bankrörelse, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogos ånyo och lades till handlingarna första lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av verkställd granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning; och

nr 2, i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning.

Föredrogos ånyo första lagutskottets utlåtanden:

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 21 mars 1952 (nr 98) med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål;

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 29 juni 1945 (nr 520) om återställande av viss från ockuperat land härrörande egendom, m. m.; och

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om tillägg till militära rättegångslagen den 30 juni 1948 (nr 472).

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning av tredje lagutskottets utlåtande nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 12 maj 1917 (nr 269) om fastighetsbildning i stad m. m., bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Anmälades bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 47, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition (nr 6) med förslag till lag om ändrad lydelse av 239 § lagen den 22 juni 1911 (nr 74) om bankrörelse.

Interpellation ang. skolorganisationen i Stor-Stockholm.

Skrivelseförslaget godkändes under förutsättning att utskottets hemställan i utlåtande nr 3 bifölles även av andra kammaren.

Anmäldes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 48, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till vissa ändringar i tulltaxeförordningen, m. m.;

nr 49, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 3 § förordningen den 18 maj 1934 (nr 168) angående postverkets ansvarighet för försändelser och medel, som mottagits till postbefordran, m. m.;

nr 50, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående de tider, då allmän fastighets-taxering skall äga rum, m. m.;

nr 51, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse av 11 § förordningen den 2 maj 1947 (nr 174) om investeringsfonder;

nr 52, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i förordningen den 17 maj 1923 (nr 116) angående skatt för hundar;

nr 53, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för belopp, som tillförts vissa för prisreglering bildade stiftelser, m. m.;

nr 54, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 55, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av punkt 3 av anvisningarna till 21 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);

nr 56, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning med provisoriska bestämmelser om särskild investeringsfond för ersättande av avyttrat fartyg; samt

nr 57, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt tullfrihet i vissa fall för Föreningen Rädda barnen för kläder, beklädnadsmateriel och livs-förnödenheter.

Skrivelseförslagen godkändes under förutsättning beträffande vart och ett av dem, att andra kammaren i avseende å motsvarande utskottsbetänkande fattade samma beslut som första kammaren.

Interpellation ang. skolorganisationen i Stor-Stockholm.

Herr LUNDQVIST (h) erhöll på begäran ordet och anförde:

Herr talman! Vid fjolårets riksdag framställde jag i denna kammare en interpellation till ecklesiastikministern, där jag bl. a. frågade, om statsrådet ansåg, att skolöverstyrelsen var behörig att tolka paragraf 45 läroverksstadgan så, att den undervisning, som meddelades i den femåriga realskolan och den fyraåriga realskolan, i fortsättningen skulle anses vara av samma art och, om så icke var fallet, om ecklesiastikministern ansåg sig böra medverka till att den ifrågavarande ändringen icke komme till stånd. Interpellationen hade föranletts av en framställning från Stockholms folkskoledirektion till skolöverstyrelsen, att denna måtte medgiva en tolkning av paragraf 45 på ovannämnt sätt för att därigenom få till stånd en av folkskoledirektionen efter geografiska principer önskad samordning av elevintagningen i första klassen av den femåriga realskolan och den sjuåriga flickskolan och motsvarande klasser vid stadens nioåriga folkskolor. Vidare avsågs med framställningen bl. a. att alla barn från sådana förortskommuner till Stockholm, som endast äro utrustade med fyraårig realskola, skulle utestängas från möjligheten att utnyttja huvudstadens femåriga realskolor.

Ecklesiastikministern framhöll i sitt svar den 28 maj, att en ändring i läroverksstadgans bestämmelser om lärjungeområde i den riktning, som Stockholms folkskoledirektion äsyftat, för närvarande icke borde genomföras. De med elevintagningen i Stor-Stockholmsområdets realskolor förknippade problemen och det av folkskoledirektionen våren 1953 väckta spörsmålet om en efter geografiska principer samordnad intagning inom

Interpellation ang. skolorganisationen i Stor-Stockholm.

Stockholm av elever i den femåriga realskolan och likvärdiga skolor borde emellertid enligt statsrådets mening föranleda en översyn av gällande bestämmelser om lärjungeområdet.

I ämbetsskrivelse till skolöverstyrelsen den 5 juni i fjol anbefallde sedan Kungl. Maj:t överstyrelsen att, med beaktande av vad i Stockholms folkskole-direktions ansökningar och däröver avgivna yttranden anförts, verkställa utredning av frågan om samordnad elevintagning i parallella skolor av olika form inom ett eller flera närbelägna lärjungeområden eller skoldistrikt jämte med dessa spörsmål sammanhängande problem samt att inkomma till Kungl. Maj:t med denna utredning och de förslag i ärendet, vartill styrelsen »må finna anledning».

Skolöverstyrelsen har numera verkställt en dylik utredning, vilket lett till att styrelsen i skrivelse den 10 november 1953 till Kungl. Maj:t hemställt bl. a., att Kungl. Maj:t för Stockholms stad och dess grannkommuner ville utfärda bestämmelser i enlighet med ett av styrelsen bifogat förslag rörande »intagning av lärjungar i offentliga läroanstalter i Stockholms stad och dess grannkommuner, vilkas undervisning avser att leda till realexamen eller praktisk realexamen eller avgångsbetyg från enhetsskolans klass 9g eller 9a».

I realiteten innebär detta förslag, såvitt jag kunnat finna, att den samordning av elevintagningen, som ecklesiastikministern i sitt interpellationssvar förra året syntes ställa sig avvisande till, nu skulle komma att genomföras. I varje fall synes det mig uppenbart, att, även om den av överstyrelsen förordade samordnade intagningen kan komma att leda till större möjligheter för Stockholms stads lärjungar att erhålla realskoleundervisning, det framlagda förslagets genomförande skulle för omkringliggande kommuner komma att medföra avsevärda olägenheter och att förslaget därför icke synes böra i oförändrat skick godtagas.

Skolöverstyrelsens skrivelse innefattar även en hemställan att Stockholms stad

skall indelas i två realskoleområden, det ena omfattande stadsdelarna norr om Mälaren, Årstaviken och Hammarbyleden, det andra omfattande stadsdelarna söder därom. Vidare hemställs, att, under förutsättning att Stockholms stad därom ingiver underdånig framställning, Kungl. Maj:t måtte medgiva sådan utvidgning av försöksverksamheten, att denna kommer att omfatta samtliga överlärardistrikt inom det södra realskoleområdet.

Anledningen till denna framställning förefaller huvudsakligen vara den, att Stockholms stad icke har tillåtits upprätta nya statliga realskolor i takt med befolkningsökningen.

Att det nu framlagda förslaget framkallat stark oro inom såväl närmast berörda delar av huvudstaden som förortskommunerna har med all tydlighet framgått såväl av pressuttalanden under den senaste tiden som kommunala remissyttranden. I och för sig får väl detta också anses vara lättförståeligt, då det ju här rör sig om en genomgripande omorganisation på skolväsendets område och ett allvarligt ingrepp i föräldrarnas hittillsvarande rätt och frihet att välja skola och utbildningslinje för sina barn. Förnekas kan inte, att genom den ordning, som skolöverstyrelsen nu föreslår, en långt driven tvångsdirigering av barnen skulle komma att införas. Det föreliggande förslaget från folkskoleledningen och skolöverstyrelsen synes även innebära, att den försöksverksamhet, varom riksdagen fattade beslut år 1950, nu skulle komma att få en sådan omfattning, att den i praktiken kommer att innebära ett föregripande av riksdagens framtida beslut angående enhetsskolans utformning.

På grund av vad jag sålunda anført och då den nu rådande ovissheten ur flera synpunkter är olycklig anhåller jag om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet få framställa följande fråga:

Är herr statsrådet i tillfälle att göra något uttalande om sin inställning till de av skolöverstyrelsen nu framlagda

Interpellation ang. skolorganisationen i Stor-Stockholm.

förslagen angående den blivande skolorganisationen i Stor-Stockholm och de däröver avgivna remissyttrandena?

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 14.43.

På gjord proposition medgav kammar-
ren, att ifrågavarande spörsmål finge
framställas.

In fidem

G. H. Berggren.
